F. N.s VIRKSOMHED I 1950

Af PREBEN V. ASKGAARD

De politiske modsætninger indenfor F.N. nåede deres højdepunkt i det forløbne år. Årets første halvdel var præget af striden om Kinas repræsentation, der bevirkede, at de 5 østeuropæiske lande trak sig ud af de fleste F.N.-organers arbejde. I den anden halvdel af året var Koreakrigen det dominerende spørgsmål.

Striden om Kinas repræsentation.

I løbet af de sidste måneder af 1949 sejrede Mao Tse-tung afgørende over Chiang Kai-shek, der med resterne af sine tropper måtte trække sig tilbage til Formosa.

De første konsekvenser heraf for F.N.s vedkommende meldte sig allerede 18. november 1949, da Pekingregeringens udenrigsminister i telegrammer til 4. generalforsamlings præsident og til F.N.s generalsekretær erklærede, at Formosaregeringens F.N.-repræsentant ikke kunne tale på det kinesiske folks vegne i F.N. På et møde i Sikkerhedsrådet 29. december 1949 blev dette standpunkt støttet af Sovjet og Ukraine. Den 8. januar 1950 gik Pekingregeringen endnu et skridt videre ved at erklære, at denne repræsentants nærværelse i Sikkerhedsrådet var ulovlig, og at han derfor burde bortvises.

Da Sovjetunionens forslag på mødet 13. januar, der gik ud på, at Formosarepræsentanten skulle bortvises, blev forkastet med 6 stemmer mod 3 (Indien, Rusland og Jugoslavien) blev konsekvensen, at Sovjetunionen og de 4 andre østeuropæiske lande trak sig helt ud af arbejdet indenfor de F.N.-organer, hvor Formosaregeringen var repræsenteret. Unionens repræsentant erklærede endvidere, at Rusland ikke ville anerkende nogen beslutning som lovlig, der blev vedtaget med Formosarepræsentantens deltagelse. I over et halvt år holdt Malik sig borte fra Sikkerhedsrådets møder og vendte først tilbage i august i anledning af Koreakrigen.

Den 8. marts sendte generalsekretær Trygve Lie et memorandum til Sikkerhedsrådets medlemmer, hvori han udtalte, at spørgsmålet om repræsentation i F.N. urigtigt var blevet sammenkædet med spørgsmålet om medlemsstaternes anerkendelse af Kina. Den af de to kinesiske regeringer, der var i stand til at anvende statens hjælpekilder og styre folket under opfyldelse af medlemsskabets forpligtelser, burde anerkendes. Derfor måtte det undersøges, om den nye regerings myndighed indenfor statens område var effektiv og almindeligt anerkendt af størstedelen af befolkningen. Hvis dette viste sig at være tilfældet, var det rimeligt, at F.N. gav den ret til at repræsentere Kina.

Dette memorandum blev skarpt kritiseret af Formosaregeringens repræsentant, der udtalte, at spørgsmålet om Kinas repræsentation ikke kunne anses for at true opretholdelsen af mellemfolkelig fred og sikkerhed i pagtens art. 99's forstand, den eneste artikel, der gav generalsekretæren beføjelse til at handle på det politiske område.

Trygve Lie oplyser i sin sidste årsrapport, at han fandt hele situationen så alvorlig, at den krævede intet mindre end en fornyet bekræftelse på, at regeringerne stadig troede på F.N. som fredsopbyggende faktor, og at der krævedes en helt ny start. Han udarbejdede et memorandum på 10 punkter med henblik på at udvikle et 20-årigt program til sikring af freden gennem F.N. Trygve Lies hovedtanke på det politiske område kom frem i pkt. 1, der foreslog, at Sikkerhedsrådet burde afholde periodiske møder, hvor udenrigsministrene eller andre regeringsmedlemmer skulle repræsentere de respektive medlemslande, som det er bestemt i pagten og procedurereglerne. Sådanne møder har ikke været afholdt i de forløbne 5 år. De øvrige punkter drejede sig om atomenergikontrol, rustningskontrol, Sikkerhedsrådets gennemførelse af sine beslutninger med væbnet magt, universelt medlemsskab ved optagelse af de 14 ansøgende stater, mere økonomisk hjælp til underudviklede lande, større brug af de særlige institutioner, videreudvikling af menneskerettighederne, hjælp til de ikke-selvstyrende lande, for at de kan opnå ligestilling med andre folk, og arbejdet for en hurtig udvikling henimod et internationalt retssamfund.

Med dette memorandum besøgte Lie stormagternes hovedstæder 22. april—25. maj og drøftede det med præsident Truman og premierministrene Attlee, Bidault og Stalin. Han vendte hjem med en stærk overbevisning om, at F.N. stadig var en primær faktor i alle disse regeringers udenrigspolitik. Endvidere blev 20-års programmet optaget på 5. generalforsamlings dagsorden. Her behandledes det direkte in plenum uden udvalgsbehandling på ialt 5 møder, og det blev vedtaget at rose generalsekretæren for hans initiativ, at anmode F.N.s forskellige organer om at overveje de punkter i programmet, som hørte under deres myndighedsområde, og at indsende rapporter herom til næste generalforsamling. Ved afstemningen 20. november stemte 51 for, 5 imod, 1 stemte ikke. Sovjet og de 4 andre østlande kunne gå med til visse punkter, men kun på betingelser, der ikke kunne akcepteres af flertallet. Derfor stemte de imod og opstillede deres eget program, der blev forkastet.

Korea.

25. juni: Krigens udbrud. Sikkerhedsrådet, hvori Sovjet ikke var repræsenteret, kræver øjeblikkelig indstilling af fjendtlighederne og opfordrer nordkoreanerne til straks at trække deres væbnede styrker tilbage til 38. breddegrad. Endvidere opfordres alle medlemmer til at yde F.N. enhver hjælp til udførelse af denne resolution.

27. juni: Da nordkoreanerne ikke havde efterkommet opfordringen, anbefaler Sikkerhedsrådet, at medlemmerne yder republiken Korea al den bistand, som måtte være nødvendig til at slå det væbnede angreb tilbage og genoprette international fred og sikkerhed i området.

4. juli: Sovjet erklærer, at 25. juni-resolutionen er en krænkelse af pagten, og at 27. juni-resolutionen er ulovlig, fordi to faste medlemmer af rådet var fraværende, nemlig Kina og Sovjet.

7. juli: Sikkerhedsrådet vedtager at oprette en enhedskommando i Korea, U.S.A. opfordres til at udnævne en øverstkommanderende og udpeger general MacArthur.

14. juli: Trygve Lie meddeler, at han har modtaget positive svar fra 53 medlemmer på 27. juni-resolutionen.

27. juli: Sovjets repræsentant, Malik, meddeler, at han vil overtage formandsposten i Sikkerhedsrådet for august i overensstemmelse med procedurereglerne. Han indkalder rådet til møde den 1. august. Derefter begyndte voldsomme diskussioner om procedurereglerne og om hvem, der skulle have adgang til rådets møder. Det endte med, at kun Sydkorea blev inviteret.

29. september: Sikkerhedsrådet vedtager at invitere en repræsentant for Pekingregeringen til at deltage i møderne om Kinas klage over væbnet invasion på Formosa.

7. oktober: Generalforsamlingen vedtager en resolution, der er udtryk for F.N.s mål i Korea: valg under F.N.s auspicier for at få oprettet en uafhængig og demokratisk regering i en suveræn koreansk stat og økonomisk genopbygning. Til at realisere dette mål nedsættes en F.N.-kommission for Koreas enhed og genopbygning.

6. november: MacArthurs rapport om kinesisk intervention.

8. november: Sikkerhedsrådet vedtager at indbyde Pekingregeringens repræsentant til også at deltage i drøftelserne af denne rapport.

28.—30. november: Pekingregeringens repræsentant deltager i Sikkerhedsrådets møder. Gennem Sovjetunionen fremsætter han forslag om at fordømme den amerikanske regering for „dens forbryderiske væbnede aggressionshandlinger mod kinesisk Formosa og væbnet intervention i Korea" og kræver fuldstændig tilbagetrækning af alle styrker fra disse to steder. Forslaget forkastes. Da Sovjet nedlægger veto overfor et forslag fra vestmagternes side, er Sikkerhedsrådet ude af stand til at komme videre.

14. december: På initiativ af 13 arabiske og asiatiske lande vedtager generalforsamlingen at nedsætte et våbenstilstandsudvalg bestående af forsamlingens præsident, Nasrollah Entezam, Persien, Lester Pearson, Canada, og Benegal Rau, Indien.

5. Generalforsamling.

Den 19. september trådte Generalforsamlingen sammen i New York. Dagsordenen var denne gang på 76 punkter.

Endnu førend valget af præsident havde fundet sted, foreslog Benegal Rau, at Kina skulle repræsenteres i forsamlingen af Pekingregeringen. Efter en diskussion, hvor bl. a. Danmark, Norge og Sverige støttede Indien, vedtog man på Canadas forslag at nedsætte et særligt udvalg til at overveje spørgsmålet om Kinas repræsentation. Udvalget skulle rapportere til forsamlingen, og indtil denne havde afgjort sagen, skulle Formosaregeringens repræsentanter blive siddende. Afgørelsen er ikke truffet endnu.

Til præsident valgtes Nasrollah Entezam, Persien, og formændene for de 6 hovedudvalg blev repræsentanter fra Colombia, Cuba, Nederlandene, Siam, Indien og Tjekkoslovakiet.

Derefter begyndte den store generaldebat, der varede fra 20. til 28. september og indledtes af den amerikanske udenrigsminister Dean Acheson. Først fremhævede han, at pagten gav Sikkerhedsrådet hovedansvaret for opretholdelse af fred og sikkerhed. Men hvis dette råd var ude af stand til at handle på grund af et fast medlems obstruktionstaktik, så gjorde pagten ikke F.N. magtesløst. Et veto fjernede ikke alle medlemmers forpligtelser til at handle for at opretholde eller genoprette freden. Pagtens artikler 10, 11 og 14 gav Generalforsamlingen myndighed og ansvar i sager, der berørte den internationale fred. Forsamlingen kunne og skulle organisere sig således, at den hurtigt og på afgørende måde kunne påtage sig dette ansvar, hvis Sikkerhedsrådet var forhindret i at handle. Med dette mål for øje fremsatte han dernæst en række forslag, der skulle forøge F.N.s effektivitet overfor aggression.

Achesons plan „Fælles indsats for freden", kom til behandling i 1. udvalg, hvor den drøftedes i 18 møder fra 9. til 21. oktober. Det endeligt vedtagne forslag var i fællesskab udformet af Canada, Filippinerne, Frankrig, Storbritannien, Tyrkiet, Uruguay og U.S.A. Dog havde også andre lande, især Chile, haft indflydelse derpå. Det blev vedtaget med 50 stemmer mod 5 (Hviderusland, Polen, Sovjetunionen, Tjekkoslovakiet, Ukraine). 3 (Argentina, Indien, Syrien) afholdt sig fra at stemme.

Indstillingen blev vedtaget med 52 stemmer mod 5 (de ovennævnte østeuropæiske lande). 2 (Argentina og Indien) stemte ikke.

Resolutionen består af 5 punkter:

1. Hvis Sikkerhedsrådet på grund af manglende enighed mellem de faste medlemmer undlader at røgte sit hovedansvar for opretholdelsen af mellemfolkelig fred og sikkerhed i tilfælde af trusel mod freden, fredsbrud eller angrebshandling, så skal Generalforsamlingen øjeblikkeligt overveje sagen med henblik på at fremsætte passende forslag til medlemmerne om kollektive forholdsregler, om nødvendigt indbefattet brugen af væbnet magt i tilfælde af fredsbrud eller angrebshandling. Hvis Generalforsamlingen ikke er samlet, skal dette kunne ske med 24 timers varsel, og indkaldelsen kan foretages enten af 7 medlemmer af Sikkerhedsrådet (altså ingen vetoret) eller af et flertal af F.N.s medlemmer.

2. Der oprettes en freds-observations-kommission på 14 medlemmer til at iagttage og rapportere om situationen i ethvert område, hvor der råder international spænding, hvis fortsættelse vil kunne bringe opretholdelsen af mellemfolkelig fred og sikkerhed i fare. Den skal kunne benyttes af Generalforsamlingen eller, når den ikke er inde, af Interimsudvalget, hvis Sikkerhedsrådet ikke udøver sine funktioner ifølge pagten i den pågældende sag. Beslutninger om at anvende kommissionen skal tages med ⅔ flertal af nærværende og stemmeafgivende medlemmer.

3. Hvert medlem opfordres til at danne sig et overblik over sine hjælpekilder for at kunne tage bestemmelse om arten og omfanget af den hjælp, som det vil være i stand til at yde til støtte for de forholdsregler, som Sikkerhedsrådet eller Generalforsamlingen vil foreslå til genoprettelse af den internatio-

nale fred og sikkerhed. Med dette mål for øje anbefales det, at hvert medlem indenfor sine nationale styrker sørger for at have afdelinger, der er således trænede, organiserede og udstyrede, at de omgående vil være i stand til at gøre tjeneste som F.N.-enheder på opfordring af Sikkerhedsrådet eller Generalforsamlingen.

4. Der oprettes et udvalg for kollektive forholdsregler på 14 medlemmer, som skal undersøge og aflægge rapport til Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen senest 1. september 1951 om metoder, som vil kunne anvendes til at opretholde og styrke freden og sikkerheden i overensstemmelse med pagtens formål og principper.

5. Generalforsamlingen er sig dog fuldt bevidst, at freden ikke alene sikres ved kollektive sikkerhedsforholdsregler mod fredsbrud og angrebshandlinger, men at en virkelig og varig fred også afhænger af overholdelsen af alle F.N.-pagtens principper og formål, af opfyldelsen af Sikkerhedsrådets, Generalforsamlingens og de øvrige F.N,-hovedorganers resolutioner til opretholdelse af fred og sikkerhed og særlig af respekten for og overholdelsen af menneskerettigheder og fundamentale friheder for alle og endelig af oprettelse og opretholdelse af betingelserne for økonomisk og social velfærd i alle lande. Derfor opfordres medlemmerne indtrængende til at sætte ind på disse punkter og især bestræbe sig for en ophjælpning af de underudviklede lande.

„Fælles indsats for freden" blev stærkt kritiseret af den russiske udenrigsminister Vyshinsky. F.N. kunne ikke gøres stærkere ved at gøre Sikkerhedsrådet svagere, og dette ville blive det uundgåelige resultat, fordi resolutionens formål var at fratage rådet dets hovedansvar for opretholdelse af fred og sikkerhed. F.N. blev sat i stand til at handle udenom Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen i stedet for dette, således at selve grundlaget for de 5 stormagters fælles ansvar for fredens opretholdelse blev undermineret. Pagtens art. 11, stk. 2, der udtrykkeligt siger, at ethvert spørgsmål vedrørende opretholdelsen af international fred og sikkerhed, der kræver handling, skal henvises til Sikkerhedsrådet, var blevet krænket åbenlyst ved denne resolution. Ved en gennemgang af resolutionens enkeltheder, sagde Vyshinsky, at Sovjet intet havde at indvende imod de ekstraordinære indkaldelser af Generalforsamlingen, dog skulle beslutning herom tages med de faste medlemmers jastemmer (altså vetoret), og indkaldelsesfristen burde på grund af de særlige forberedelser, der var nødvendige, være længere end 24 timer; Sovjet foreslog 2 uger. Endvidere kunne Sovjet gå med til oprettelse af freds-observations-kommissionen, men var modstander af de væbnede styrker i punkt 3, fordi deres oprettelse ville være et forsøg på at bemægtige sig Sikkerhedsrådets rettigheder og var i strid med pagtens kap. VII, som bestemte, at væbnede styrker ikke skulle stå under Generalforsamlingens, men under Sikkerhedsrådets myndighed gennem Generalstabskomitéen. I stedet for gjaldt det om at virkeliggøre art. 43 om de væbnede styrker, der ved særlige overenskomster skal stilles til rådighed for Sikkerhedsrådet. Ej heller kunne Sovjet gå med til udvalget for kollektive forholdsregler, fordi også dette ville trænge sig ind på Sikkerhedsrådets myndighedsområde.

Argentina kunne ikke gå med til punkterne 3 og 4, fordi der ikke fra nogen

side var blevet ført noget uigenkaldeligt bevis, hverken positivt eller negativt, for Generalforsamlingens kompetence med hensyn til kap. VII og art. 11, 2. Pagten bør ikke fortolkes ud fra politiske motiver. Derfor afholdt Argentina sig fra at stemme.

Heller ikke Indien var sikker på disse to punkters overensstemmelse med pagten. Desuden tvivlede Indien på deres praktiske nytte, fordi de var gjort afhængige af flere forbehold, bl. a. skulle F.N.-enhederne ifølge resolutionen oprettes i overensstemmelse med de respektive regeringers forfatningsmæssige fremgangsmåder og uden at forhindre, at de pågældende styrker kunne anvendes ved udøvelse af den ret til individuelt eller kollektivt forsvar, som er anerkendt i pagtens art. 51. Men det, der mest fyldte Indien med bange anelser, var, om man havde valgt det rette tidspunkt til at understrege den militære side af F.N. Indien følte, at man snarere skulle koncentrere opmærksomheden om at forbedre F.N.s maskineri med fredens opgaver for øje. Derfor var Indien ikke i stand til at støtte punkterne 3 og 4, og da disse to punkter var blevet betegnet som resolutionens kerne, ville det afholde sig fra at stemme for resolutionen som helhed.

Fredsplaner: Også denne gang fremsatte Vyshinsky et fredsforslag. Det nye var idéen fra Stockholmsappellen: den første regering, der bruger atombomben, skal erklæres for krigsforbryder. Men netop fordi det russiske forslag kun fordømte een slags våben og ikke var rettet mod brugen af andre våben, mod aggression eller mod femtekolonner, stillede flertallet af stater sig afvisende overfor det.

I stedet for vedtoges et andet forslag, der fordømmer en stats intervention i en anden stats indre anliggender i den hensigt at ændre dens lovligt oprettede regering ved trusel om eller anvendelse af magt. Uanset hvilke våben der bruges, er aggression den alvorligste af alle forbrydelser mod fred og sikkerhed i verden, hvad enten den foretages åbenlyst eller ved at fremkalde indre uroligheder i en fremmed magt interesse. Følgende er absolut nødvendigt for at opnå varig fred og sikkerhed: øjeblikkelige forholdsregler mod aggression, international kontrol med atomenergien for at gøre et forbud mod atomvåben effektivt, kontrol med og afskaffelse af alle andre masseødelæggelsesvåben, regulering af rustningerne og de væbnede styrker, altsammen under F.N.s ledelse og tilsyn. Til sidst erklæres det, at disse mål kan nås, hvis alle F.N.s medlemmer gennem deres handlinger viser vilje til fred. Forslaget blev vedtaget 17. november med 50 stemmer mod 5; 1 afholdt sig fra at stemme.

F.N.s anerkendelse af en medlemsstats repræsentation: Dette spørgsmål kom op på grund af striden omkring Kinas repræsentation. Drøftelserne blev da også i høj grad farvet netop heraf, idet politiske synspunkter gjorde sig gældende på den måde, at de lande, der havde anerkendt Pekingregeringen, krævede objektive kriterier som grundlag ved afgørelsen af repræsentationsspørgsmålet, mens de lande, der stadig holder på Formosaregeringen, forlangte mere subjektivt prægede kriterier. Det endte med, at man valgte helt at stryge disse kriterier. Til gengæld blev resultatet kun en temmelig intetsigende resolution, der bl. a. fastslår ønskeligheden af ensartethed i fremgangsmåden, hvis mere

end een myndighed gør krav på at repræsentere i F.N. og erklærer, at Generalforsamlingen er det F.N.-organ, hvor alle medlemmers synspunkter bedst kan overvejes, hvorfor repræsentationsstridigheder skal behandles der eller i Interimsudvalget. Dog skal F.N.s holdning ikke i sig selv have nogen virkning på den direkte forbindelse mellem de enkelte medlemmer og vedkommende stat.

Staters pligter i tilfælde af fjendtligheders udbrud: Dette spørgsmål var sat på dagsordenen på jugoslavisk initiativ. Meningen med det oprindelige jugoslaviske forslag var at få vedtaget en fremgangsmåde, hvorved det kunne fastslås, hvilken stat der i et konkret tilfælde er angriberen. Jugoslavien reviderede selv sit første forslag, men også i den nye skikkelse blev det i 1. udvalg betegnet som urealistisk. Atter blev det ændret af forslagsstilleren under hensyntagen til diskussionsindlæggene, og denne gang blev det vedtaget i udvalget.

Formålet er at skabe en yderligere hindring for et fuldstændigt krigsudbrud, selv efter at fjendtlighederne er indledet, og at lette fjendtlighedernes ophør ved parternes egne forholdsregler og således bidrage til fredelig bilæggelse af tvister. Dette skal nås ved, at en stat, som bliver indviklet i en væbnet konflikt, senest 24 timer efter fjendtlighedernes udbrud offentligt skal erklære, at den, under forudsætning af at den anden part vil gøre det samme, vil indstille alle militære operationer og trække sine militære styrker tilbage fra den anden parts område på betingelser, som enten parterne selv bliver enige om, eller vedkommende F.N.-organer foreslår. Generalsekretæren skal straks underrettes og videresende meddelelsen til Sikkerhedsrådet og medlemsstaterne. Endvidere skal staten anmode de pågældende F.N.-organer om at sende den nyoprettede fredsobservationskommission til stedet. Når ansvaret for fredsbruddet eller angrebshandlingen fastslås, skal de pågældende F.N.-organer tage hensyn til, i hvilken udstrækning staterne har rettet sig efter disse anbefalinger. Resolutionen blev vedtaget 17. november med 49 stemmer mod 5, mens 1 afholdt sig fra at stemme.

Sammen med denne resolution vedtoges det at lade F.N.s folkeretskommission beskæftige sig med spørgsmålet om en definition af begrebet aggression. Dette spørgsmål var blevet rejst af Sovjet, der foreslog at definere angreb på samme måde, som Litvinov gjorde det i Folkeforbundets nedrustningskommission i 1933. Men den amerikanske repræsentant påviste så store mangler ved det, at det ikke gik igennem. Efter flertallets mening kunne dette spørgsmål bedre undersøges i folkeretskommissionen, der sammen med de øvrige indlæg i diskussionen skulle tage det russiske forslag i betragtning.

I denne forbindelse kan det nævnes, at det også var Jugoslavien, der foreslog oprettelse af en fast mæglingskommission. Det blev vedtaget at henvise sagen til Interimsudvalget med anmodning om at tage dette forslag med i udvalgets arbejde for at finde en fremgangsmåde ved fredelig løsning af internationale tvister.

Indonesien medlemsstat nr. 60: Den nye republik Indonesien søgte om medlemsskab den 25. september. Allerede dagen efter kom ansøgningen til behandling i Sikkerhedsrådet, der i den anledning afbrød sin oprindelige dagsorden og på Indiens forslag gik direkte igang med behandlingen uden, som ellers normalt, først at henvise den til sin komité for optagelse af nye medlemmer. Benegal Rau, Indien, betegnede ved sin forelæggelse af ansøgningen Indonesien som et barn

af F.N. Af rådets 11 medlemmer gik de 10 meget varmt ind for at anbefale optagelsen. Kina afholdt sig fra at stemme, fordi Indonesien havde anerkendt Pekingregeringen.

I Generalforsamlingen blev den første velkomsttale holdt af den hollandske repræsentant, dr. van Heuen Goedhart. Indonesiens repræsentant, dr. Palar, udtrykte sin taknemmelighed bl. a. overfor Sikkerhedsrådets faste medlemmer, der havde skudt deres meningsforskelle i baggrunden og givet deres støtte, overfor Holland, der havde muliggjort en standsning af blodsudgydelsen og havde søgt en fredelig bilæggelse ved rundbordskonferencen og sidst, men ikke mindst overfor F.N., som i høj grad havde haft held til at indføre en ånd af forsoning og fornuft i diskussionerne mellem parterne og på en meget højsindet måde havde bidraget til oprettelsen af et frit Indonesien. Optagelsen blev vedtaget 28. september enstemmigt uden afstemning.

Trygve Lie generalsekretær i yderligere 3 år: Generalsekretæren vælges for 5 år med adgang til genvalg for yderligere 5 år. Han ansættes af Generalforsamlingen efter indstilling af Sikkerhedsrådet. I sidstnævnte gælder vetoretten, mens simpelt flertal er tilstrækkeligt i Generalforsamlingen. Trygve Lie blev ansat 1. februar 1946, og hans normale embedsperiode udløb altså 1. februar iår.

I løbet af oktober holdt Sikkerhedsrådet 5 lukkede møder uden at kunne nå til enighed. Sovjet nedlagde veto mod et jugoslavisk forslag om genvalg, der ellers havde fået 9 stemmer. Sovjet foreslog derefter uden held den polske udenrigsminister. Senere foreslog det yderligere 4 kandidater: Romulo, Filippinerne; Malik, Libanon; Rau, Indien, og Nervo, Mexico, men det endte med, at U.S.A. erklærede, at det ville nedlægge veto mod alle andre end Trygve Lie. Dermed var Sikkerhedsrådet kørt fast. Det skabte en meget alvorlig situation, fordi pagten som nævnt forudsætter en anbefaling fra rådet, førend Generalforsamlingen kan behandle sagen.

Alligevel tog forsamlingen sagen op 31. oktober. Under den bitre og langvarige debat beskyldte U.S.A. Sovjet for at ville hævne sig på Trygve Lie på grund af hans faste holdning i Koreaspørgsmålet. Sovjet svarede nej hertil og erklærede, at Trygve Lie ikke havde handlet tilstrækkeligt upartisk i overensstemmelse med pagtens art. 100. Det memorandum, som Trygve Lie var rejst rundt med i foråret, var ikke i overensstemmelse med de krav, der måtte stilles til en international embedsmand, fordi det havde sin oprindelse i Washington og London. Sovjet kritiserede også Lies stilling til Atlantpagten. Derfor ville det ikke anerkende Trygve Lie, hvis han blev genvalgt, hvilket også uden Sikkerhedsrådets indstilling ville være i modstrid med pagten. Men forsamlingens flertal fandt, at man befandt sig i en nødssituation og måtte handle derefter, selvom det ikke var forudset i pagten. Derfor vedtog man med 46 stemmer mod 5, at Trygve Lie skulle fortsætte i yderligere 3 år under henvisning til, at det var nødvendigt at have en generalsekretær for at sikre en uafbrudt udøvelse af hans funktioner. 8 afholdt sig fra at stemme: Kina på grund af Lies positive indstilling overfor Pekingregeringens optagelse i F.N., de 6 arabiske lande, fordi Lie efter deres mening ikke havde været upartisk og positiv nok overfor det arabiske flygtningeproblem i Palæstina og endelig Australien af frygt for præcedens ved fremtidige ansættelser af generalsekretærer.

Viderebehandling af tidligere spørgsmål: På grund af Sovjetunionens udtræden af F.N.-arbejdet i første halvdel af året blev møderne mellem atomenergikommissionens 6 faste medlemmer afbrudt. På Generalforsamlingen vedtoges det at tage dette problem op fra en ny side. Med 47 stemmer mod 5 og 3 ikke-stemmer blev der 13. december oprettet et udvalg på 12 medlemmer (Sikkerhedsrådets medlemmer i 1951 og Canada), der til næste Generalforsamling skulle fremsætte forslag om en koordinering af atomenergikommissionens og nedrustningskommissionens arbejde. Endvidere skal udvalget udtale sig om sammenlægning af de to kommissioner til en ny nedrustningskommission.

For 4. år i træk var Grækenland på dagsordenen. Tre resolutioner blev vedtaget. Den første anbefalede, at alle tilfangetagne græske soldater, der stadig sad som fanger i nabolandene, skulle hjemsendes, hvis de ønskede det, og det henstilledes til vedkommende lande at træffe de fornødne foranstaltninger hertil. Den anden vedtog at opretholde F.N.s særlige Balkan-kommission, selvom der ikke havde fundet kampe sted i årets løb, fordi flertallet mente, at der stadig forelå en trusel mod Grækenland. Den tredje opfordrede endnu en gang indtrængende nabostaterne til at hjemsende de græske børn. Kun Jugoslavien havde fulgt opfordringen. Af ialt 28.296 børn var kun 17 vendt tilbage til deres forældre, 62 var på vej og endelig ville 63 i løbet af kort tid vende tilbage fra Jugoslavien.

I rapporten fra F.N.s organisation for hjælp og arbejde til de arabiske flygtninge fra Palæstina meddeltes det, at man havde regnet med, at antallet af dem, der modtog direkte hjælp til deres underhold, i løbet af 3. kvartal 1950 ville gå ned til 392.000, men ved udgangen af september blev der uddelt til 855.000. Af dette samlede antal flygtninge havde kun 14.502 fundet beskæftigelse gennem det arbejdsprogram, der var sat op. Regner man med, at de hver underholdt 3 pårørende, kan man fra de 855.000 trække ca. 58.000, som udførte arbejde for den modtagne hjælp. Der var altså stadig 797.000, der helt og holdent var henvist til den hjælp, de fik. Det fremgik af debatten om denne rapport, at politisk enighed mellem Israel og de arabiske stater er forudsætningen for en virkelig løsning af flygtningeproblemet, hvorfor parterne i den resolution, der blev vedtaget, indtrængende opfordres til at blive enige om alle udestående problemer enten ved direkte forhandling eller gennem F.N.s mæglingskommission for Palæstina. En anden side af Palæstina-spørgsmålet var Jerusalems internationalisering, som var blevet besluttet på forrige Generalforsamling. Formynderskabsrådet havde i overensstemmelse med denne beslutning udarbejdet statutterne for Jerusalem. De blev forelagt Israel og Jordan, men ingen af dem ville være med til at gennemføre dem. Heller ikke Generalforsamlingen var denne gang i stand til at enes om en løsning.

Fra Den mellemfolkelige Domstol forelå på Generalforsamlingen et responsum om Sydvestafrikas internationale status: 1. Sydvestafrika vedblev at være under det internationale mandat, der var underskrevet af Den sydafrikanske Union 17. dec. 1920, 2. Pagtens kap. XII om bestemmelserne for et territoriums overgang til formynderskabssystemet skal anvendes i tilfældet Sydvestafrika, 3. Unionen var ikke kompetent til at ændre Sydvestafrikas internationale status uden F.N.s samtykke, 4. De internationale forpligtelser ifølge mandatet inclu-

sive rapporter om administrationen af Sydvestafrika til F.N. og andragender fra dets indbyggere påhvilede stadig Unionen, 5. Pagten pålagde ikke Unionen nogen juridisk forpligtelse til at stille territoriet under formynderskabssystemet. Generalforsamlingen vedtog en resolution i overensstemmelse hermed og oprettede en komité, der skulle forhandle med Unionen om opfyldelse af domstolens responsum. Unionen har givet F.N. endnu en vanskelig nød at knække. Det er Indiens og Pakistans klage over behandlingen af den indiske befolkning i Unionen. Denne gang blev der i ad hoc-udvalget ligefrem forelagt en sydafrikansk lov, den såkaldte Group Areas Act, som efter Indiens mening var rettet imod den indiske del af befolkningen. Det er første gang, at en stats lov er blevet forelagt til undersøgelse i et F.N.-organ. Unionen benægtede F.N.s kompetence i denne sag, fordi det måtte være et indre anliggende ifølge art. 2, 7. Generalforsamlingen vedtog alligevel en resolution, der i indledningen udtalte, at en afsondringspolitik nødvendigvis er baseret på racediskriminering, der er imod pagtens ånd og bogstav. Der opfordres til rundbordskonference mellem de 3 parter. Hvis denne ikke er blevet til noget inden 1. april 1951, skal der nedsættes en 3 mands-kommission til at bistå parterne med forhandlingerne.

Også i spørgsmålet om menneskerettighederne i Bulgarien, Ungarn og Rumænien havde domstolen afgivet responsum. Det udtales heri, at de tre lande er forpligtede til at udnævne repræsentanter til traktatkommissionerne, der ifølge fredstraktaterne skal tage affære i tilfælde af uenighed om deres opfyldelse, og denne uenighed foreligger nu efter noteudvekslingen mellem de tre lande på den ene side og U.S.A.-Storbritannien på den anden side om menneskerettighedernes overholdelse. En resolution baseret på dette responsum blev vedtaget, hvori der især udtales bekymring over, at der stadig rettes anklager mod de tre regeringer for krænkelse af menneskerettighederne og over deres hårdhudede ligegyldighed overfor verdensopinionen.

På 1. Generalforsamling i 1946 henstilledes det til alle medlemmerne at tilbagekalde deres i Madrid akkrediterede ambassadører og befuldmægtigede ministre og at udelukke Franco-regeringen fra medlemsskab i mellemfolkelige institutioner, der er oprettet af eller bragt i forbindelse med F.N. Disse bestemmelser blev nu ophævet af 5. Generalforsamling med den begrundelse, at oprettelse af diplomatiske forbindelser og udveksling af ambassadører og ministre ikke indebærer nogen anerkendelse af en regerings indenrigspolitik, og at de særlige institutioner er af teknisk og stort set af upolitisk karakter og oprettet for at gavne alle nationers folk. Derimod opretholdtes stadig andre af 1946-resolutionens bestemmelser inclusive fordømmelsen af Franco-regimet, og der er stadig ikke tale om at optage Spanien i F.N. Den nye resolution blev vedtaget med 38 stemmer mod 10; mellem de sidste var de 5 østlande. 12 afholdt sig fra at stemme, deriblandt Danmark, Norge og Sverige.

Allerede på forrige Generalforsamling var det blevet vedtaget, at Libyen skulle være uafhængigt og selvstændigt senest 1. januar 1952. 17. november vedtog Generalforsamlingen med 50 stemmer mod 0 og 6 ikke-stemmer, at en nationalforsamling, der er repræsentativ for Libyens befolkning, skal træde sammen inden 1. januar 1951. Et program for overføring af regeringsmyndigheden til den libyske regering skal straks udarbejdes af F.N.-kommissæren Adrian Pelt.

Det økonomiske og sociale Råd sammen med de særlige institutioner og Generalsekretæren skal sørge for en sund basis for landets økonomiske og sociale udvikling. Såsnart det er frit, skal Libyen anbefales til medlemsskab i F.N. Hvad Eritrea angår, så kunne den kommission, der blev nedsat i 1949 for at undersøge befolkningens ønsker og fremme dens interesser, ikke enes om en løsning. Det kunne Interimsudvalget heller ikke, da det fik sagen til behandling. Derfor måtte sagen sendes til Generalforsamlingen uden nogen anbefaling. Her lykkedes det. En resolution blev vedtaget, hvorefter Eritrea skal være et selvstyret område i forbund med Abessinien under den abessinske krones suverænitet. Eritreas regering skal have lovgivende, udøvende og dømmende magt i indre anliggender, men forsvar, udenrigs- og mellemrigshandel og kommunikationsmidlerne skal stå under forbundsregeringen. Der skal være en overgangsperiode indtil senest 15. september 1952, i hvilken Storbritannien fortsat skal være ansvarlig for administrationen, men en F.N.-kommissær, Matienzo, Bolivia, skal træffe de nødvendige forberedelser til at overføre myndigheden til en eritreisk regering. Et kejserligt forbundsråd sammensat af lige mange eritreiske og abessinske medlemmer skal mødes mindst 1 gang om året til drøftelse af fælles problemer. Der skal være fælles statsborgerret, og både den eritreiske regering og forbundsregeringen skal sikre menneskerettigheder og fundamentale friheder uden hensyn til nationalitet, race, køn, sprog eller religion.